

Poppe

gedaan. Dit is bestuurlijke hoogmoed en verdient het predikaat "schandelijk".

Voorzitter! Ook het gemeentebestuur pleit voor behoud van een zelfstandig Brederwiede, omdat voor dit voorstel onvoldoende draagvlak aanwezig is onder de bevolking. In Brederwiede zijn de burgers nog betrokken bij het wel en wee van de gemeente, en de gemeente bij het wel en wee van de burgers. Ik noem Brederwiede, maar dat geldt ook voor de andere gemeenten. Een mooi staaltje van democratie, en zo hoort het ook. Als Brederwiede straks is opgegaan in Steenwijk, zal het wel anders worden, vrezend wij. Door grootscheepse herindelingen wordt de afstand tussen burger en bestuur alleen maar vergroot, zeker als de woonkernen van die gemeenten ver uit elkaar liggen. Dan zien die bewoners immers letterlijk het bestuur achter de horizon verdwijnen. Gezien de kwaliteit van het openbaar vervoer op het platteland is het openbaar bestuur dan haast niet meer bereikbaar!

Voorzitter! Mede om die reden hebben bewoners van gemeenten zoals Ommen, Wijhe, Genemuiden, IJsselham Avereerst en Gramsbergen actiecomités gevormd voor het behoud van de zelfstandigheid. Het verbaast mij dat de VVD-fractie alleen ingaat op de argumenten van Ommen. Ik heb al gevraagd of daar alleen maar VVD'ers wonen. Deze argumenten gelden ook voor de andere gemeenten. Wij hebben te maken met bewoners die nog betrokken zijn bij hun gemeente. Dat democratisch goed moeten wij koesteren. Daarmee wil ik niet zeggen dat wij de vooruitgang stop moeten zetten. De SP is zeker niet conservatief. Er wordt wel gezegd dat wij romantici zijn die de kleine, besloten gemeenschappen willen handhaven. Ik wijs erop dat ook in die gemeenten de hele wereld binnenkomt en dat daar ook over gesproken wordt. Men heeft zich allang bevrijd van de ouderwetse, benauwende sociale controle die zich soms in kleinere gemeenschappen voordeed. Ik adviseer de heer Hoekema die gemeenten eens te bezoeken en daar ook eens iets over te lezen in plaats van een essay over bijvoorbeeld München.

Voorzitter! Wij begrijpen ook wel dat door een herindeling de wereld niet vergaat. Ik zie dat de minister dat met mij eens is. Zonder

herindeling vergaat de wereld echter ook niet. Dat zal de minister ook beamen.

De **voorzitter**: Mijnheer Poppe, wellicht kunt u uw cabaretvoorstelling nu afronden.

De heer **Poppe** (SP): Die opmerking vind ik niet terecht.

De **voorzitter**: U brengt toch niet zomaar iedereen voortdurend aan het lachen?

De heer **Poppe** (SP): Ik probeer genuanceerd doch indringend aan te geven dat over de hoofden van mensen heen op valse gronden bestuurlijke veranderingen worden aangebracht. Ik meen overigens dat wij na zoveel uur serieus debatteren ook wel eens mogen lachen.

De heer **Hoekema** (D66): Onder-schrijft de SP de stelling dat wanneer de meerderheid van de bevolking tegen herindeling is, deze geen doorgang mag vinden? Dat zou consistent zijn. Ik heb de heer Poppe daar in het verleden ook over spreken. De SP heeft op dit punt kennelijk een andere opstelling dan bijvoorbeeld GroenLinks. Als de bevolking tegen is, is de SP ook tegen, zo simpel is het.

De heer **Poppe** (SP): In algemene zin kan dit gezegd worden. Het bestuur is er voor de mensen en de niet mensen zijn er niet voor het bestuur. Bij de afweging moet het echter om inhoudelijke argumenten gaan. Ik mis die in de voorstellen van de regering. De argumenten van de bewoners spreken mij aan. Zij zijn gebaseerd op de werkelijkheid en niet op de situatie over 20 of 30 jaar. Ik ken de toekomst niet en dat geldt ook voor de heer Hoekema.

Voorzitter! Wij hebben te maken met bewoners die hun gemeente goed kennen. Zij kennen het gemeentebestuur vaak heel wat beter dan bewoners van grote steden. Het bestuur bevindt zich min of meer in buurt al zit het dan niet direct om de hoek. Als men straks echter een halfuur moet fietsen om het gemeentehuis te bereiken, is er zeker bij regen sprake van een slechte bereikbaarheid. Ik heb al gezegd dat het openbaar vervoer in die regio niet veel meer voorstelt.

Paars streeft naar zoveel mogelijk verzelfstandigingen. Ik noem de

nutsbedrijven, de sociale huisvesting en het openbaar vervoer. Dit geldt echter niet voor gemeenten. Op alle terreinen is er sprake van individualisering, maar in dit geval wordt er vanuit een Den Haag een schaalvergroting doorgedrukt, waarbij de inzichten van de bewoners worden genegeerd.

Voorzitter! De huidige gemeenten zijn goed beheersbaar en daardoor zijn de voorzieningen er beter dan zij na de herindeling zullen zijn. Als de samenvoeging van Ommen, Avereerst, Hardenberg en Gramsbergen doorgaat, verdwijnt voor de bewoners van die plaatsen het gemeentehuis letterlijk achter de horizon. Dat is slecht, zeker omdat bevolking en bestuurders menen dat zij het heel goed zelf kunnen.

Voorzitter! Het zal duidelijk zijn dat de SP veel van de ingediende amendementen zal kunnen steunen, omdat zij in ieder geval een verbetering zijn van dit naar onze mening negatieve wetsvoorstel. Verbeteringen moet je altijd steunen. Wij zijn tegen de herindelingen in West-Overijssel omdat deze nergens voor nodig zijn. Ik zeg dit al in eerste termijn en daarmee geef ik de minister de gelegenheid om mij er straks van te overtuigen – ik zou zeggen: succes ermee – dat dit wetsvoorstel toch een krachtig, vooruitstrevend, progressief wetsvoorstel is, gericht op de toekomst over 30 jaar. Als hij dat kan, zullen wij de zaken in tweede termijn nader bezien.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: Hiermee zijn wij aan het eind gekomen van de eerste termijn van de kant van de Kamer. De minister zal op een later tijdstip vandaag antwoorden en vervolgens zal de tweede termijn gehouden worden.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 17 februari 2000 over de **Vogelrichtlijn**.

□

De heer **Passtoors** (VVD): Voorzitter! In het algemeen overleg over de

Passtoors

Vogelrichtlijn van vorige week is een aantal vragen nog niet door de staatssecretaris beantwoord. Is zij bereid met het Platform Vogelrichtlijn te praten? Hoe zit het met het aangehaalde voorbeeld van de externe werking ten aanzien van de ganzengedoogzones? Is er helderheid over de 116 gebieden die op grond van de gebruikte criteria nog aangewezen moeten worden? Moet wellicht 30% van Nederland worden aangewezen? Is het onderliggende rapport Actualisering vogeltelling ten behoeve van de aanwijzing SBZ van het IKC openbaar en beschikbaar? Is in Brussel flexibel om te gaan met de aanwijzing van de SBZ op grond van artikel 4, lid 2, van de Habitatrichtlijn over de 5% nationaal aangewezen gebieden? Is het noodzakelijk om voor de veel voorkomende trekvogels op grond van artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn ook SBZ's aan te wijzen? De bestaande vergunningen blijven in stand, zeker als het SGR al op het bestemmingsplan is toegepast. Geldt dit ook voor nog niet gestarte of voltooide activiteiten en projecten?

Voorzitter! Na de inspraakronde heeft de VVD voortdurend en ook nu weer benadrukt dat te veel en te ruim speciaal beschermde zones zijn aangewezen. Bovendien zijn de selectie en begrenzing op een aantal niet-ornithologische of te ruime criteria gebaseerd en niet op naar aantal en oppervlakte meest geschikte gebieden. Ik doel op het getal 5 in plaats van 2 of 3, de 100 ha, de landschappelijke eenheid, niet kwalificerende bijlage 1-vogels, minder frequent voorkomende trekkende watervogels en rodelijst-vogels die wel bescherming behoeven. Dat hoeft echter niet op deze rigide manier te gebeuren. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat in de voorgeno-
men aanwijzing van speciaal
beschermde zones conform artikel 4
van de Europese Vogelrichtlijn
niet-ornithologische criteria zijn
gebruikt;

overwegende, dat bij de begrenzing

van deze zones ook niet-
ornithologische criteria zijn gebruikt;

overwegende, dat daardoor een te
groot aantal speciale beschermings-
zones met een te groot totaal-
oppervlak zal worden aangewezen;

overwegende, dat de bescherming
van vogels ook op andere wijze kan
plaatsvinden dan door de stringente
speciale bescherming van artikel 4
van de Vogelrichtlijn juncto artikel 6
van de Habitatrichtlijn;

overwegende, dat bij deze begren-
zing ook andere vogelsoorten en niet
kwalificerende vogelsoorten in de
speciale bescherming zijn opgeno-
men dan bedoeld in de Vogelrichtlijn;

verzoekt de regering de voorgeno-
men aanwijzing van speciaal
beschermde zones op die wijze te
herzien, dat alleen ornithologische
criteria gebruikt worden voor de
aanwijzing van de in aantal en
oppervlak meest geschikte gebieden
voor de speciale bescherming,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is
voorgesteld door het lid Passtoors.
Naar mij blijkt, wordt zij voldoende
ondersteund.

Zij krijgt nr. 90 (26800-XIV).

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Ik vind
het moeilijk om de motie precies te
doorgronden. De heer Passtoors
vindt dat alleen ornithologische
criteria mogen worden gebruikt.
Betekent dit dat hij het criterium van
100 ha niet wil gebruiken? Dit zou de
consequentie hebben dat misschien
wel 500.000 ha landbouwgrond moet
worden aangewezen. Wil de heer
Passtoors dat voorstel doen?

De heer **Passtoors** (VVD): Ik heb
inderdaad bezwaar tegen die 100
hectare. Ik heb verder bezwaar tegen
het getal 5. Immers, de "meest
geschikte", dat kunnen er ook 2 of 3
zijn. Ik heb gezegd dat er een aantal
vogels bij gehaald zijn die ook
speciaal beschermd worden,
waardoor het gebied nader begrensd
is. Dat is voor mij allemaal niet
nodig. Of het nu minder of meer
gebieden worden, weet ik niet. Ik wil
het echter zuiver zien. Dan is het ook
mogelijk dat andere gebieden weer
afvallen.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Er is
nog een tweede punt. De heer
Passtoors wil eigenlijk een andere
bescherming dan door artikel 4 van
de Vogelrichtlijn. Wil hij de Vogel-
richtlijn dan niet uitvoeren?

De heer **Passtoors** (VVD): Ik wil de
Vogelrichtlijn juist wel uitvoeren,
maar in de Vogelrichtlijn wordt
gesproken over bescherming van
vogels en over speciale bescherming
van speciale vogels. Ik wil heel
helder zijn. Ik ben voor bescherming
van bedreigde soorten, bijvoorbeeld
de Nederlandse rodelijstvogels. Dat
is allemaal geen probleem, dat wil ik
ook doen, maar nevenschikkend. Ik
wil niet het stringente regime van de
speciale beschermde gebieden, zoals
dat in artikel 4.1 expliciet genoemd
wordt. Daarom zeg ik dat ik de
speciale bescherming die verstrekkende
gevolgen kan hebben, wil
minimaliseren. Ik denk dat Nederland
zich moet inspannen om de
bescherming te realiseren in de
andere gebieden, maar dat hierbij
een nevenschikkende afweging aan
de orde moet zijn.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): De heer
Passtoors wil dus het criterium van
100 ha laten vervallen?

De heer **Passtoors** (VVD): Dat zit er
inderdaad in. Dat is geen ornitholo-
gisch criterium. Dat klopt.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66):
Voorzitter! Ik wil graag een toelich-
ting van de heer Passtoors op zijn
interpretatie van de Europese
Vogelrichtlijn. Hij zegt dat "een van
de vijf belangrijkste gebieden" voor
hem geen criterium is. Hoe kijkt hij
er dan tegenaan dat het Europees
Hof van Justitie dat juist als
wetenschappelijke maatstaf heeft
gebruikt bij het veroordelen van
Nederland voor het onvoldoende
aanwijzen van die speciale
beschermingszones? Als dat dan zo
zou zijn, loopt hij dan niet het grote
risico dat hij op een gegeven
moment de Nederlandse samenle-
ving opzadelt met een boete die kan
oplopen tot ongeveer 0,5 mln. per
dag? Wil de VVD dat risico lopen?

De heer **Passtoors** (VVD): Ik wil dat
risico helemaal niet lopen, want ik
wil voldoen aan de richtlijn. Ik wil
daarnaast ook aan het arrest
voldoen. In dat arrest wordt alleen
gesproken over het feit dat de

Passtoors

IBA-89-criteria bepalend kunnen zijn voor. In het arrest wordt "kunnen" en niet "moeten" gebruikt. Dat is een wezenlijk verschil en dat is ook al regelmatig in de discussie naar voren gekomen. Die criteria hoeven niet als uitgangspunt te worden gebruikt. Je moet de meest geschikte gebieden aanwijzen. Daar gaat het om.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66): Voorzitter! Dat is niet het geval.

De heer **Passtoors** (VVD): Kijkt u het arrest eens na! Dan zult het zien!

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66): Bij de samenstelling van die lijst is uiteindelijk gebruik gemaakt van die criteria, waaronder "een van de vijf belangrijkste gebieden" en de 1%-drempel, en niets anders dan dat. En daarop is die veroordeling van het Europese Hof gebaseerd. Met andere woorden: wil de heer Passtoors nu nog steeds ontkennen dat dit criterium in ieder geval door Nederland gehanteerd zal moeten worden? Wil hij ontkennen dat wij anders toch dat risico lopen?

De heer **Passtoors** (VVD): Er is sprake van een verschil. Als je de IBA-89-criteria hanteert, dan doe je het goed. Dat klopt. Dan zit je nog met het begrenzingsverhaal. Maar het hoeft niet per se! Er staat geen opdracht in dat arrest; er staat dat het kan en dat het goed is als je het zo doet.

De heer **Poppe** (SP): Van de gebieden die nu zijn aangewezen, is 98% al beschermd gebied. Wat is derhalve het voordeel van de motie van de heer Passtoors? Hij heeft ongetwijfeld goed nagedacht over de effecten van zijn motie. Wat is bijvoorbeeld het effect daarvan op de aaneensluiting van de gebieden? Krijgen wij dan niet allemaal heel kleine vlekjes? Is er dan niet sprake van een grote versnippering?

De heer **Passtoors** (VVD): Versnippering is op zichzelf helemaal niet zo belangrijk, want vogels trekken zich daar weinig van aan. Het kunnen kleine gebiedjes zijn. Het hoeven helemaal geen grotere gebieden te zijn. Dat is kenmerkend voor vogels. Als het om herten gaat, dan moet je ervoor zorgen dat er geen obstakels zijn. Dan zou het immers vastlopen. Maar vogels trekken zich daar niets

van aan. Je kunt daarvoor de kernen nemen die belangrijk zijn, dus de meest geschikte gebieden. En daar kun je het bij laten. Als er een stukje verderop weer zo'n gebiedje is, hoeft je die niet met elkaar te verbinden.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter! Als het mag een laatste opmerking...

De **voorzitter**: U had al "laatste" gezegd. Ik heb het gevoel dat de discussie een beetje over wordt gedaan.

De heer **Poppe** (SP): Nee, dat is echt niet waar.

De **voorzitter**: Dat zegt iedereen hier altijd, maar toe maar.

De heer **Poppe** (SP): Ik ben iedereen niet, zou ik zeggen.

Voorzitter! Vogels vliegen inderdaad rond, maar als je een grens trekt precies om de plaats waar ze neerdalen en nestelen, dan kan zo'n populatie zich niet uitbreiden. Is de heer Passtoors misschien bang voor uitbreiding van het aantal beschermde vogels in Nederland?

De heer **Passtoors** (VVD): Het hoeft niet helemaal krap erom heen. Je neemt natuurlijk inderdaad het gebied dat er belangrijk voor is. De ontwikkeling kan natuurlijk zodanig zijn dat er misschien een paar honderd meter verderop ook iets is, maar dat staat er feitelijk los van.

Het gaat mij erom dat als je het op deze wijze doet, het kwalificerend zijn gevolgen kan hebben voor een gebied, ook al is het niet aangewezen. Dat is al is aangetoond in Duitsland. Daarom zou ik zeggen: wijs de gebieden waarvoor het echt nodig is, aan en wijs niet meer aan dan strikt nodig is volgens de Vogelrichtlijn.

Wat de vraag over de bescherming betreft, benadruk ik nogmaals dat de speciale bescherming een andere bescherming is dan de bescherming die wij bijvoorbeeld kennen in het kader van het SGR, bestemmingsplannen en anderszins. De vogelwaarde gaat boven alles binnen het speciaal beschermde gebied. Dat weet u net zo goed als ik.

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Voorzitter! Ik denk dat de heer Passtoors over het hoofd ziet

dat in algemene termen er altijd sprake moet zijn van voldoende gevarieerde, maar ook voldoende grote gebieden. Dat geldt niet alleen voor de lijst 1-soorten, maar ook voor de trekvogels en watervogels. De heer Passtoors heeft altijd het streven naar grote aaneengesloten gebieden onderschreven. Dat gaat voor die trekvogels en watervogels ook op. Naarmate het gebied kleiner is en de populatie daardoor kwetsbaarder wordt, wordt het beoogde doel steeds minder bereikt. Wat de heer Passtoors hier nu voor ogen heeft, staat haaks op de geest en de inhoud van de Vogelrichtlijn.

De heer **Passtoors** (VVD): Als een bepaald gebied groter moet zijn, omdat het dan het meest geschikte gebied is, dan zeg ik: akkoord. Als gebieden bij elkaar gevoegd worden, omdat ze afzonderlijk niet en gezamenlijk wel kwalificeren, zoals Vossemeer en Ketelmeer, dan ben je volgens mij feitelijk verkeerd bezig, want dan kun je altijd wel een oppervlakte vinden die kwalificeert. Dat is niet de bedoeling. Wij moeten echt terug naar de kern van de Vogelrichtlijn en ook niet meer gebieden voor speciale bescherming aanwijzen dan strikt noodzakelijk. Voor die andere bescherming zijn mogelijkheden genoeg, zoals ik duidelijk heb gemaakt.

Voorzitter! De VVD ten slotte...

De **voorzitter**: U was al over uw tijd heen toen u de motie indiende! Eén zin nog.

De heer **Passtoors** (VVD): Het zal niet meer zijn.

De VVD benadrukt dat met het afwijzen van de motie de Kamer er bewust voor kiest om verder te gaan dan de Vogelrichtlijn voorschrijft en dat dan voor de gevolgen niet meer naar Brussel kan worden verwezen.

□

De heer **Van Wijmen** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De uitgangspunten van de Europese Vogelrichtlijn staan voor de CDA-fractie niet ter discussie. De richtlijn is een gegeven, voortgekomen uit de Europese wetgeving. Het CDA kan echter niet instemmen met de wijze waarop dit kabinet daaraan invulling heeft gegeven. Dat is in het algemeen overleg ook al aan de orde geweest. Een groot aantal vragen is

Van Wijmen

daarin beantwoord, maar wij hebben nog vragen over. Wij vragen ons met name af of de aangewezen gebieden werkelijk helemaal als zodanig onder de Vogelrichtlijn moeten gaan vallen. Wij willen voorkomen dat in bepaalde regio's het gevoel ontstaat dat het land als het ware op slot gaat. In Friesland, Flevoland en Overijssel dreigt dat gevoel te ontstaan. Soms lijken de grenzen ook best anders getrokken te kunnen worden. Er zijn landbouwgronden onder de Vogelrichtlijn begrepen, waarvan je je afvraagt of die er niet uit kunnen. Soms gaat het om relatief kleine gebieden. Ik wijs in dit verband op het Friese gebied Van Oordts Mersken. Het zou natuurlijk heel gek zijn als ook de jachthavens eronder zouden vallen, maar ik heb begrepen dat die zijn "geëxclaveerd", als ik dat woord mag gebruiken. Wij willen graag zekerheid dat er geen ernstige belangenconflicten gaan ontstaan. Met name een aantal ondernemers in de agrarische en de recreatieve sector is daar erg bevreesd voor. Wij vinden dat de staatssecretaris bij de aanwijzing de zaak nog eens onder de loep moet leggen voordat wij akkoord kunnen gaan met de wijze van implementatie. Daarom dien ik mede namens de heren Passtoors en Van der Vlies de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de uitgangspunten van de Europese Vogelrichtlijn niet ter discussie staan;

overwegende, dat met betrekking tot de implementatie van deze richtlijn grote maatschappelijke onrust en onduidelijkheid is ontstaan, vooral wat betreft de effecten en de rechtsgevolgen;

overwegende, dat voor een goede uitwerking van de richtlijn een breed draagvlak met name ook bij directbetrokkenen een eerste vereiste is;

verzoekt de regering de op basis van de richtlijn thans aan te wijzen 49 gebieden voorzover daar sprake is van (mogelijke) ernstige belangenconflicten opnieuw te bezien met

name op de effecten en de begrenzingen, en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Wijmen, Passtoors en Van der Vlies. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 91 (26800-XIV).

Ik zie een viertal leden dat wil interrumpen, maar ik neem aan dat de discussie over dit onderwerp in het algemeen overleg gevoerd is. U komt nog aan de beurt en tot nu toe hebben beide sprekers al verre hun twee minuten overschreden. Dit moet echt om 18.00 uur afgerond zijn. U kunt dus kiezen voor het gebruiken van uw eigen twee minuten en nu niet te interrumpen of andersom. U kiest maar! Het gaat nu niet om een discussie, maar om besluitvorming. De discussie is in het algemeen overleg gevoerd en als dat onvoldoende is geweest, moet u een vervolg algemeen overleg vragen en niet een verslag op de agenda zetten om besluitvorming te plegen.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66): Maar nieuw is in ieder geval de motie!

De **voorzitter**: Daar gaan wij dus niet over in discussie.

De heer **Stellingwerf** (RPF): Deze motie zien wij voor het eerst en daarop moeten wij toch wel kunnen reageren?

De **voorzitter**: Dat kunt u doen in uw eigen termijn!

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Dat betekent dat u dan zo coulant bent om soepel met onze spreektijd om te gaan?

De **voorzitter**: Neen, dat betekent het niet. U hebt allemaal twee minuten en niet meer!

De heer **Van Wijmen** (CDA): Ik heb niet meer dan twee minuten gebruikt!

De **voorzitter**: Zeker wel, ik kan dat heel goed controleren. Twee minuten is niet zoveel!

Mevrouw **Swildens-Rozendaal**

(PvdA): Dat betekent dus dat wij geen vragen mogen stellen?

De **voorzitter**: Dat betekent het inderdaad! Wij moeten hier niet de discussie overdoen, wij moeten hier besluitvorming plegen.

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Voorzitter! Die motie is toch niet aan de orde geweest in het algemeen overleg. Als de heer Van Wijmen...

De **voorzitter**: Mevrouw Swildens, het debat duurt nu al langer dan het had moeten duren! U kunt in uw twee minuten reageren op de motie van de heer Van Wijmen.

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Dan kan hij toch geen antwoord geven?

De **voorzitter**: Mevrouw Swildens, nogmaals, dit is een besluitvormingsprocedure!

□

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66): Voorzitter! Net als het CDA onderschrijft D66 de uitgangspunten van de Vogelrichtlijn. Zij onderschrijft ook de wijze waarop deze tot stand is gekomen, langs de weg van zorgvuldige procedures, langs de weg van veel overleg met organisaties voor en na de tervisielegging. De speciale beschermingszones zijn aangewezen volgens artikel 2 van de richtlijn en specifiek volgens artikel 4. Mijn fractie constateert dat bestaand gebruik binnen de Vogelrichtlijn-gebieden kan worden voortgezet en dat ook nieuwe activiteiten binnen die gebieden mogelijk zijn. De pijn zit hem in de onzekerheid over datgene wat aan nieuwe activiteiten mag worden gepleegd en daarover heeft ons een heel groot aantal brieven bereikt.

Voorzitter! Ik vrees dat hier het spreekwoord opgaat dat men het meest lijdt onder het lijden dat men vreest. Na de beantwoording van de staatssecretaris hebben wij duidelijk begrepen dat hetgeen zij hiermee beoogt en de wijze waarop de gebieden tot stand zijn gekomen voldoende garanties bieden voor de tekst dat Nederland lang niet op slot gaat. Tot mijn grote verbazing heeft de CDA-fractie dat anders uitgelegd. Die gaat niet uit van de uitgangspunten van de Europese richtlijn, maar

Augusteijn-Esser

brengt een totaal aantal nieuwe criteria in het geding die mijns inziens met natuurbescherming niets hebben te maken. Men heeft het over ernstige belangenconflicten die effecten zouden hebben voor de begrenzingen. Ook wordt erbij gezegd dat een breed draagvlak van de richtlijn noodzakelijk is. Ik kan daar geen chocola van maken. Het is volstrekt in strijd met de Vogelrichtlijn.

□

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Mevrouw de voorzitter!

Tijdens het algemeen overleg vorige week heeft staatssecretaris Faber op zeer overtuigende en heldere wijze opnieuw uiteengezet dat bij het aanwijzen van gebieden louter ornithologische criteria mogen worden toegepast, dat de concrete belangenafweging ex artikel 6, de leden 3 en 4, van de Habitatrichtlijn dient plaats te vinden, dat daartoe de inbreukprocedure aangeeft. Die zal bij algemene maatregel van bestuur nader worden vastgesteld. Wij vinden dat zeer terecht en wij manen de staatssecretaris tot grote spoed. Dat de beantwoording in de nota van antwoord op meer dan 5000 reacties slechts in globale zin kon plaatsvinden, is niet meer dan logisch. Dat daarom ook de bezorgdheid bij een aantal organisaties nog niet geheel kon worden weggenomen, is begrijpelijk. De staatssecretaris heeft het AO ook benut om nogmaals te beklemtonen dat bestaand gebruik normaal gesproken ook gewoon kan worden voortgezet en dat nieuwe ontwikkelingen dienen te worden getoetst door het bevoegd gezag. Het ook voor de burgers beschikbare kenniscentrum zal voldoende worden geëquipeerd. De fractie van de PvdA had dat gevraagd en dat is nu toegezegd. Wij vinden dat prima. Wij hopen dan ook van harte en rekenen erop dat de toelichting van de staatssecretaris tijdens het AO, de toelichting op de besluiten en de individuele beantwoording de rust in het land zullen doen terugkeren.

Wij hebben geen enkel begrip voor het standpunt dat de heer Van Wijmen hier verwoordt. Het CDA maakt hier een draai van 180 graden. Uiterekend de heer Van Wijmen heeft in het AO in maart 1999 gesteld – en nog eens nadrukkelijk herhaald tijdens het plenaire debat daarna – dat het aanwijzen slechts plaats kan

vinden op grond van ornithologische criteria en dat in deze fase van belangenafweging absoluut geen sprake mag zijn. Van ons allen trok hij het felst van leer. Hij stelde bovendien dat de oorspronkelijk aangewezen gebieden hiaten vertoonden. Ook de niet aangewezen gebieden zouden alsnog op grond van ornithologische criteria moeten worden aangevuld en aangewezen. Hij overwoog zelfs een motie in te dienen. Dat bleek onnodig want de staatssecretaris zegde toe om de zaak opnieuw te bezien. De motie van vandaag staat haaks op al die uitspraken van het CDA. De heer Van Wijmen vraagt in de motie om opnieuw de begrenzing te herzien. Hij spreekt over een breed draagvlak. Met dat laatste zijn wij het eens. In het plenaire debat op 16 maart zei de heer Van Wijmen: wij moeten ons niet laten afleiden door de commotie, maar de onrust die is ontstaan serieus nemen. Dat serieus nemen van de onrust: ja. Hetzelfde geldt voor het draagvlak. Maar ons niet laten afleiden door de commotie. Wij steunen de motie absoluut niet.

De heer Passtoors is iets consistent, hoewel wij ook zijn motie bestrijden. Het dictum vraagt om de aanwijzing nog eens te herzien. Los van het geduld van Brussel en van het Europese Hof – ik denk ook aan die 0,5 mln. per dag – is de motie onnodig. In eerdere debatten heeft de hele Kamer, minus de VVD, geoordeeld dat de criteria correct waren. De 100 ha natuurstatus op land mag worden toegepast. Bovendien levert een en ander, zoals al eerder door anderen is gezegd, een aanzienlijke beperking van aanwijzingswaardige gebieden op. Anders zou er wellicht nog 500.000 ha landbouwgrond bijkomen. De gehanteerde criteria en de beoordelingsgegevens zijn door het Europese Hof en door deze Kamer uitdrukkelijk geaccepteerd. Ik zal ze niet allemaal herhalen.

Voorzitter! Ik vind de move van de VVD onzinnig. Wij zullen die absoluut niet steunen.

□

De heer **Van der Vlies** (SGP): Mevrouw de voorzitter! Ik kan kort zijn. Wij hebben een algemeen overleg gevoerd waarin wij veel verhelderd hebben gekregen. Wij zijn gehouden tot implementatie van de Vogelrichtlijn. Er moeten 49 gebieden

aangewezen worden. Daarover is onrust geweest. Dat valt niet te ontkennen. Ik denk dat wij een bijdrage kunnen leveren om die onrust verder dan nu weg te nemen.

Mensen die in zo'n gebied een economisch belang hebben, in het kader van bedrijfsvoering en zo, vrezen dat in de toekomst die bedrijfsvoering niet op dezelfde wijze kan worden voortgezet. De staatssecretaris zegt: het bestaande gebruik kan worden voortgezet. Zij voegt daaraan toe: in beginsel. Zij heeft dit uitgelegd. Er zijn andere autoriteiten die als het gaat om bestemmingsplanwijzigingen, toetsing aan bestemmingsplannen en het afgeven van vergunningen in beeld zijn. Bedrijven die er nu zitten, moeten er ook in de toekomst kunnen zitten, in principe. Dat zou moeten worden vastgelegd. Met het oog hierop heb ik mede namens de collega's Van Wijmen en Passtoors de eer de Kamer een motie voor te leggen. In die motie wordt een mening uitgesproken en niet iets van de staatssecretaris gevraagd op bestemmingsplanniveau want daar gaat zij niet over.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat in de in het kader van de Vogelrichtlijn aangewezen gebieden het bestaande gebruik in beginsel kan worden voortgezet;

overwegende, dat op bestemmingsplanniveau een en ander steeds weer moet worden afgewogen;

spreekt als haar mening uit dat de in de eerste overweging weergegeven stelling op zodanige wijze dient te worden verstaan, dat het uitgangspunt "voortzetting van het bestaande gebruik" ruimte biedt voor de normale ontwikkelingen in de onderscheiden bedrijfstakken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Vlies, Van Wijmen en Passtoors. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 92 (26800-XIV).

□

De heer **Stellingwerf** (RPF): Voorzitter! Wij hebben mijns inziens een vruchtbaar overleg gehad over de problematiek rond de Vogelrichtlijn, een onderwerp dat maatschappelijk nogal wat heeft losgemaakt. Wij hebben in het AO uitgebreid stilgestaan bij die onrust en bij de vraag of en in hoeverre deze had kunnen worden voorkomen dan wel weggenomen tijdens het jaar van de procedure. Met name in dat kader heeft de staatssecretaris, denk ik, steken laten vallen en kansen laten lopen. Ik vind echter ook dat de staatssecretaris tijdens het overleg veel heeft goedge maakt. Zij heeft op een groot aantal punten duidelijkheid geschapen.

Wij vinden niet dat de criteria weer op de helling moeten worden gezet in tegenstelling tot wat de heer Passtoors betoogt. Met name ten aanzien van de gebruiksfuncties en de ontwikkelingsmogelijkheden, alsmede de vraag naar de neven- of onderschikking van de Vogelrichtlijn ten opzichte van andere regels is helderheid ontstaan. Er is op dit moment sprake van een cumulatie van onrust, omdat in één klap 49 gebieden moeten worden aangewezen. De reële onrust wordt waarschijnlijk beter weergegeven door de situatie in de vijftien jaar geleden reeds aangewezen 30 gebieden. Daar is de richtlijn allang werkbaar gebleken.

De minister van Economische Zaken heeft een brief geschreven over de gevolgen van de Vogelrichtlijn voor een grootschalig windpark in de zee, waaruit blijkt dat er sprake is van een externe werking van de Vogelrichtlijn. Hoever strekt die externe werking? Het lijkt mij goed dat de staatssecretaris op dat punt helderheid verschaft.

De motie-Van Wijmen klinkt sympathiek, maar houdt zij in dat alle gebieden opnieuw zouden moeten worden bekeken? Dat zou ik eigenlijk aan de heer Van Wijmen moeten vragen, maar dat kan niet, dus ik vraag het aan de staatssecretaris. Wie beoordeelt of er sprake is van een mogelijk ernstig belangenconflict?

□

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter! Ik denk dat ik in het algemeen overleg helder ben geweest. Alle indieners

van moties moeten begrijpen dat ik aan hun motie geen behoefte heb.

□

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ook mijn fractie heeft geen behoefte aan moties. Wij vinden dat de motie van de VVD zou leiden tot aantasting van het fundament van de Vogelrichtlijn. Dat is onaantvaardbaar. Als de VVD dat wil, laat zij dat dan ook helder uitspreken.

Ik ben teleurgesteld in het CDA. De heer Van Wijmen heeft eerder duidelijk uitgesproken dat de Vogelrichtlijn nu eindelijk eens uitgevoerd moet worden en dat er al te veel gepraat is. Hij heeft gezegd dat er louter ornithologische criteria zouden zijn. Met zijn motie brengt hij direct het criterium in dat er geen belangenconflict mag zijn. Wij denken dat dit leidt tot een heel onduidelijke situatie. Wij voelen niet voor die motie. Wij vinden haar ook niet nodig, omdat de staatssecretaris volgens ons heel uitdrukkelijk en zorgvuldig heeft aangegeven dat bestaand gebruik niet in gevaar wordt gebracht.

□

Staatssecretaris **Faber**: Mevrouw de voorzitter! De heer Passtoors heeft gevraagd of ik bereid ben overleg te plegen met het platform. Ik ben te allen tijde bereid om met wie dan ook overleg te plegen, maar er moet natuurlijk wel om verzocht worden.

Er is sprake van een externe werking van de ganzenedoozones bij de Vogelrichtlijn. Hoe en in welke mate dat zo is, moet van geval tot geval bekeken worden. De heer Passtoors maakte zich zorgen over de ganzenedoocontracten. Ik kan de heer Passtoors geruststellen in die zin, dat ik mij niet kan voorstellen dat welke externe werking dan ook, dus ook niet van de Vogelrichtlijn, invloed zal hebben op de vrijwillige ganzenedoocontracten. Als zij vrijwillig zijn afgesloten, kunnen zij ook vrijwillig gestopt worden, al dan niet in het externe werkingsgebied van de Vogelrichtlijn.

Tijdens het algemeen overleg was ik heel verrast dat er kennelijk e-mails circuleerden dat er wellicht nog 116 nieuwe gebieden aangewezen zouden worden. Inmiddels heb ik van zo'n e-mail kennis mogen nemen. Daarin wordt gesuggereerd

dat de informatie van het ministerie van LNV afkomstig is. Ik heb geen idee of dat terecht is. Wel is de lijst van gebieden heel gewoon gehaald uit een conceptrapport van het Sovon. Het Sovon maakt jaarlijks rapporten over de tellingen. Er is dus op zich niets mis met die lijst, zij het dat er ergens staat: mogelijk nieuwe potentiële gebieden. Ik weet dat het in de definitieve versie van dat rapport ook al anders wordt genoemd, te weten "andere belangrijke vogelgebieden". Dat geeft al een heel andere suggestie. Maar los van het feit hoe die lijst tot stand is gekomen en wie hem heeft laten circuleren of wat dan ook, heb ik een- en andermaal betoogd dat dit het voorstel is van de regering, te weten deze 49 gebieden plus, zoals ik heb aangegeven, die ene. Alle andere gebieden worden meegenomen in de monitoring die we over tien jaar nader met elkaar zullen bespreken. Zo is het en niet anders.

De heer Passtoors vroeg om het rapport betreffende de actualisering van de vogeltellingen. Op het moment dat het definitief in mijn handen is – dat is namelijk nog steeds niet het geval – zend ik het u graag toe.

Dan kom ik bij de essentie van het betoog van de heer Passtoors, daar waar hij zegt dat er iets mis is met de criteria. In de eerste plaats wil ik zeggen dat de heer Passtoors daar dan rijkelijk laat mee is. Ik weet dat hij het ook vorig jaar heeft gezegd, maar hij heeft vervolgens mij daar wel mee op pad gestuurd, om het zo te zeggen, en dat is het niet alleen. Die criteria zijn helemaal niet van vorig jaar, maar al van oudere datum. Het zijn criteria die sinds jaar en dag worden gebruikt, niet alleen in Nederland maar ook in andere Europese lidstaten. Dan heb ik het over de vijf beste gebieden en over het 1%-criterium. Immers, daar zijn internationaal afspraken over gemaakt, in internationale conventies. Ik doel daarbij op de wetlandconventie, maar ook binnen Europa is dit het geval, als je praat over de zogeheten IBA-normen, die al uit 1989 stammen. Daar is dus niets nieuw aan; dat is al sinds jaar en dag zo. Zo hebben wij de Vogelrichtlijngebieden ook vóór deze exercitie aangewezen. Ik begrijp derhalve zijn kritiek hierop in het geheel niet, want het zou betekenen dat hij ook niet instemt met de 30 gebieden die inmiddels al zijn aangewezen. Dat is

Faber

toch een merkwaardige situatie, zo lijkt mij.

Het 100 ha-criterium is ook een- en andermaal besproken, met name vorig jaar. Dit is inderdaad een puur Hollands criterium, omdat wij in Nederland nu eenmaal in een bijzondere situatie zitten vergeleken met bijna alle andere landen in de wereld: zeer dichtbevolkt en zeer veel functies op een heel kleine ruimte. We hebben dus gezocht naar een extra, aanvullend criterium, op een zodanige wijze dat het recht zou doen aan deze Hollandse situatie. Ook dat is niet van vandaag op morgen besloten; het is ook al in 1994 en 1995 gehanteerd. Het is dus ook al een operationeel criterium. Om er nu ineens van te zeggen, als het ware aan het eind van de rit, dat die criteria niet bevallen, vind ik eigenlijk geen goede werkwijze.

Vervolgens zegt de heer Passtoors over de lijst met criteria dat nergens staat dat je ze móét hanteren, maar dat je ze kúnt hanteren. Dat zou, volgens de heer Passtoors, in het arrest van het Hof staan. Ik ben van mening, mevrouw de voorzitter, dat de heer Passtoors dit verkeerd leest. Daar staat namelijk letterlijk in de overweging: deze lijst – het gaat over de IBA-lijst –, hoewel voor de betrokken lidstaten niet verbindend, kan in casu door het Hof als maatstaf worden gebruikt. Het Hof geeft daarmee aan van mening te zijn dat het Hof wel degelijk die lijst als uitgangspunt kan gebruiken, als maatstaf, om Nederland te veroordelen. Dat is de betekenis van het woordje “kan” daar. Het Hof heeft zich dus zelf opgelegd waarom het die criteria zou gebruiken en vervolgens gezegd: het is dus in alle redelijkheid dat wij Nederland zullen veroordelen.

Dat het Hof dit gedaan heeft, weet de heer Passtoors inmiddels en hij weet dus ook het waarom van deze inhaalexercitie. Ik ben van mening – ik ben heel gelukkig dat een aantal Kamerleden dit ook bevestigt – dat daar een zeer zorgvuldige procedure voor in acht is genomen. Inderdaad, ineens 57 gebieden vorig jaar. Dat leek vrij snel te komen en dat dit enige onrust heeft bewerkstelligd, kan ik mij voorstellen; dat heb ik ook gezegd. Maar vervolgens moet het, met alle informatie en de voorlichtingsbijeenkomsten, voor eenieder toch duidelijk zijn geweest hoe we daar mee om zijn gegaan. Op het allerlaatste moment zegt een

aantal mensen toch: wij zijn het er niet mee eens. Dan zeg ik: akkoord, uitstekend; zo gaat dat in een democratisch land. Maar het feit dat je het ergens niet mee eens bent moet je vervolgens niet gebruiken om te zeggen: er is te weinig overleg, informatie en voorlichting geweest. Dat is gewoon niet waar. Wat dat betreft, mijnheer Stellingwerf, is de tijd wel degelijk goed gebruikt.

Ik sprak over de motie van de heer Passtoors. De kwalificaties zijn bekend en zij zijn absoluut niet rigide toegepast, maar conform de richtlijnen en conform de Europees-rechtelijke uitspraken. Dat betekent dat ik aanneming van deze motie ontraad.

Voorzitter! Dan kom ik toe aan een reactie op de motie van de heer Van Wijmen van het CDA. Ik begrijp werkelijk niet dat na alles wat er is gebeurd, na al het overleg, nadat velen hebben ingesproken, nadat overleg met de bestuurlijke organen is gevoerd en na de reacties in de 5000 zienswijzen en de nieuwe vogelgegevens de heer Van Wijmen zegt: geachte regering, kijk hier nog eens naar. Er is naar gekeken, uitgebreider is niet mogelijk. De criteria zijn zorgvuldig gehanteerd en ik zou niet weten wat ik hieraan nog kan toevoegen. Kortom, mevrouw de voorzitter, ook aanneming van deze motie ontraad ik.

Dan kom ik toe aan het hoofdstuk de rechtsgevolgen en het bestaande gebruik. De heer Passtoors heeft daarover een vraag gesteld. In een brief die ik aan de Kamer heb gestuurd staat: Onder bestaand gebruik versta ik in ieder geval het bestendig gebruik op het moment van aanwijzing en het gebruik gebaseerd op een van overheidswege genomen besluit of verkregen toestemming. Mevrouw de voorzitter! Volgens mij heb ik de vraag van de heer Passtoors al beantwoord voordat hij haar kon stellen. Wat er in de brief staat, lijkt mij glashelder.

De heer Van der Vlies wijst er voorts op dat ik de term “in principe” heb gebruikt. Daarover hebben wij het in het algemeen overleg uitgebreid gehad. Ik heb gezegd: bestaand gebruik is bestaand gebruik en daar valt niet aan te tornen. Als eenmaal toestemming is gegeven, als bijvoorbeeld een bouwvergunning is verleend en je twee jaar de tijd hebt om van je

rechten gebruik te maken, moet je die bouw kunnen uitvoeren. Er is namelijk toestemming voor verleend. Ik kan mij evenwel voorstellen dat in een bepaalde situatie toch nog eens heel even naar die vergunning-verlening door deze of gene gekeken moet worden. Dat is exact wat ik met het woordje “in principe” bedoelde. Dat heb ik uitgelegd en zo is het.

De heer Van der Vlies wil de verklaring dat voortzetting van het bestaande gebruik betekent: ruimte bieden voor de normale ontwikkelingen in de onderscheiden bedrijfstakken. Voorzitter! Wat is dan een normale ontwikkeling? Een normale ontwikkeling wordt toch altijd gerelateerd aan datgene wat de omgeving kan hebben. Je kunt toch niet zomaar een blanco cheque afgeven en zeggen: dit is een normale ontwikkeling. Ik ben dus van mening, dat je daarmee niet meer duidelijk zou creëren dan ik op dit moment heb gedaan. De heer Van der Vlies zegt dat hij duidelijkheid creëert, maar dat lijkt mij schone schijn. Kortom, ook aanneming van deze motie moet ik ontraden.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Vandaag is er bij de staatssecretaris een brief van een bedrijfstak binnengekomen. Die heb ik nu in mijn handen. Het gaat hierbij om de Combinatie van beroepsvisserij. In de aangewezen gebieden bevinden zich veel wateren die bevestigd worden door de beroepsbinnenvisserij. In die brief wordt heel helder gemaakt wat de consequenties kunnen zijn van de aanwijzing van een gebied in het licht van bijvoorbeeld het Beleidsbesluit binnenvisserij. Dat besluit is door de staatssecretaris genomen. Dit is nu zo'n voorbeeld. Moeten wij nu vrezen dat de uitvoering van de beleidsbeslissing wordt belemmerd door het gestelde in de Vogelrichtlijn? Ik heb scherp naar de staatssecretaris geluisterd. Ik steun overigens haar beleid. Zij moet mij dus niet verkeerd begrijpen. Alleen, ik vind dat wij helder moeten zijn als het gaat om de rechtsgevolgen van hantering van de term “bestaand gebruik” en als het gaat om de in zo'n bedrijfstak voorzienbare ontwikkelingen. Nu doel ik op dat normale gebruik. De staatssecretaris wijst namelijk maar een beperkt deel van ons land aan en de vergelijkbare bedrijfstakken zijn...

Faber

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Vlies, u vervalt in herhaling.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Dat ben ik met u eens. Ik voelde uw opmerking al aankomen. Als ik nu maar een helder antwoord van de staatssecretaris krijg.

Staatssecretaris **Faber**: Mevrouw de voorzitter! Ik ken die brief, die kennelijk vandaag ook bij mij is binnengekomen, niet. Bij de een werkt de postdistributie kennelijk sneller dan bij de ander. Het is overigens waar dat ik het beleidsbesluit binnenvisserij heb genomen, maar wel gesteund door de Kamer. In die zin is het een gezamenlijk gedragen besluit. Zoals gezegd, ken ik de brief en dus ook het concrete voorbeeld niet. Maar ik kan mij zo voorstellen dat dat exact hetzelfde is als in al die andere brieven heeft gestaan. Dat is dan toch weer de angst voor het onbekende. Ik kan daar niet duidelijker over worden dan ik in zijn algemeenheid tijdens het AO ben geweest. Ik kan niet zeggen: in gebied A kunnen er meer fuiken staan dan in gebied B, of in gebied C mogen meer netten worden uitgezet dan in gebied D. Dat kan ik evenmin zeggen over de ontwikkeling van de watersport in weer andere gebieden of over de ontwikkeling van landbouwactiviteiten in weer andere gebieden. Hier geldt het algemene beginsel: bestaand gebruik kan en toekomstig gebruik kan waarschijnlijk ook in een groot aantal gevallen, maar dan wel afgemeten aan wat wij met elkaar willen in die Vogelrichtlijngebieden: het beschermen van het belang van de vogels. Daar ging het toch om, dat is de reden waarom wij deze exercitie met elkaar maken. Zo is het en niet anders.

Tot slot merk ik op het eens te zijn met mevrouw Augusteijn: de mens lijdt nog het meest van het lijden dat hij vreest. Dat lijden komt dan inderdaad nooit opdagen. Laten wij het daarbij houden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, op een nader te bepalen tijdstip over de moties te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 18.08 uur tot 19.40 uur geschorst.

Voorzitter: Weisglas

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel **Gemeentelijke herindeling van West-Overijssel (26657)**.

De **voorzitter**: Ik heet u allen, ook degenen op de publieke tribune en elders in het gebouw, hartelijk welkom bij deze avondvergadering. Zoals bekend, moeten wij om 23.15 uur deze vergadering beëindigen, en u weet allen dat het beëindigen van de vergadering samen moet vallen met het afronden van de beraadslaging over dit wetsvoorstel. Daar gaan we vanavond met z'n allen aan werken!

De algemene beraadslaging wordt hervat.

Minister **Peper**: Voorzitter! Ik dank de Kamer voor de bijdrage in eerste termijn. Ik zal proberen daarop zo goed mogelijk te antwoorden, al leent dit onderwerp zich voor een bijzondere inzooming op alle mogelijke details. Die details hebben te maken met de precisering die terug is te vinden in de voorstellen.

Ik neem afstand van het hier en daar geuite gedachtegoed dat dit voorstel voor de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geen worsteling met de materie heeft betekend. Ook ik ben uiteraard in het grootste gedeelte van het gebied geweest. Gemeentelijke herindeling levert altijd emotie op, omdat het op dat moment toch iets is dat gaat veranderen, waarbij grenzen worden verlegd. Daaraan zijn veel meer geschiedenis, emotie en opvattingen verbonden dan je in normale omstandigheden merkt. Mensen doen in dat geval aan grensoverschrijdende activiteiten, trekken zich daar betrekkelijk weinig van aan, hebben soms geen, soms een positieve en soms een negatieve opvatting over hun gemeentebestuur, maar als daarin beweging komt wordt men terecht geconfronteerd met de vraag waar het over gaat. In heel veel gevallen weekt gemeentelijke herindeling pas dan grote politieke en publieke belangstelling van een bijzondere signatuur los. Dat neemt af nadat de gemeentelijke herindeling heeft plaatsgevon-

den. Uit de geschiedenis van de afgelopen tien à vijftien jaar blijkt dat een aanzienlijke wijziging van de kaart van Nederland is opgetreden. Maar van bijzonder duurzame opstanden in de heringedeelde gemeenten is mij niets gebleken. Het is dus geen technocratische operatie. Wij praten hier in de Tweede Kamer, en politiek is emotie, continuïteit, maar ook het vermogen vooruit te zien en daaraan onzekerheden – het is niet anders – te verbinden. Ik kom daar nog uitvoerig op terug, als het gaat over het verschil in visie, ook in deze Kamer. Hoezeer ik ook zal proberen om dat verschil te overbruggen, in een enkel geval heb ik niet veel hoop dat dit zal lukken. Op grond van zeer respectabele redeneringen is een andere visie op deze herindeling denkbaar.

Voorzitter! Ook voor mij is dit geen emotionele zaak. Ik heb de discussies met betrokkenen en brieven over deze substantiële herindeling helder op mijn netvlies. In zichzelf geeft deze herindeling uitdrukking aan een bepaalde opvatting over de schaalgrootte van het lokale bestuur in dit gebied, dat – zo zeg ik de heer Schutte na – merkwaardigerwijs is aangeduid als "West-Overijssel". Het was mij ook opgevallen dat West-Overijssel ineens wel erg groot is geworden. Ik weet niet precies wat de reden voor deze aanduiding is.

In onze werkwijze, die door het parlement is geaccordeerd, wordt de provincies een speciale rol toegekend. Uit de stukken die de provincie in de loop der tijd heeft opgesteld, blijkt dat er een brede afweging heeft plaatsgevonden, met allerlei vormen van inspraak voor gemeenten. Met erkenning van de eigen verantwoordelijkheid van parlement en regering stel ik mij terughoudend op. Ik zal zeer voorzichtig zijn om het beter te willen weten dan de provincie. Uit sommige amendementen blijkt dat leden van het parlement ook de rol van de provincie respecteren, maar toch een andere afweging maken. De mate van detaillering en precisering kent wat mij betreft grenzen. Mijn uitgangspunt is dus, zo weinig mogelijk aan de keuzen van de provincie te veranderen.

Dit wordt nog eens onderstreept door een zinsnede van deze strekking in het regeerakkoord. Ik ben het overigens met de heer Schutte eens dat de zaak voluit in het parlement aan de orde is. Die zinsnede betekent